

Forslag

til

Lov om statsgaranti for driftslån til håndværks- og mindre industrivirksomheder.

Fremsat den 19. marts 1975 af *handelsministeren*.

§ 1. Handelsministeren kan yde garanti af statskassen for lån til driftsformål, der inden for en samlet beløbsramme af 200 mill. kr. ydes til håndværks- og mindre industrivirksomheder med henblik på omfattende omstilling til nye produktioner eller nye markeder.

Stk. 2. Ved håndværks- og mindre industrivirksomheder forstås erhvervsvirksomheder, der på lånetidspunktet beskæftiger indtil 75 medarbejdere ved håndværksmæssig eller industriel fremstillingsvirksomhed, eller som ønskes omstillet til sådan fremstillingsvirksomhed.

Stk. 3. Lån, der garanteres i henhold til stk. 1, kan ikke overstige 250.000 kr., og garantien kan ikke udstrækkes til mere end 5 år fra datoen for lånets optagelse. Lånet skal være ydet af et pengeinstitut inden for rammen af den i § 3 nævnte aftale.

§ 2. Ved garantier i henhold til § 1, stk. 1, påtager staten sig at dække halvdelen af det tab, långiveren vil lide, såfremt det garanterede lån ikke indfries.

§ 3. Handelsministeren indgår med bankernes og sparekassernes organisationer en rammeaftale om formen for samarbejdet mellem pengeinstitutterne og den statslige administration af loven.

§ 4. Handelsministeren kan bemyndige Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning til at træffe afgørelse om garantier efter § 1, stk. 1.

§ 5. Tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af handelsministeren.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Lovforslaget indgår i den række af lovforslag og andre foranstaltninger, hvorved regeringen under den herskende konjunkturaftatning søger at lette gennemførelsen af den omstillings- eller tilpasningsproces, som er nødvendiggjort af den ændrede situation med vanskeligere afsætningsvilkår og en lavere byggerytme.

Med de gunstige afsætningsvilkår, som store dele af dansk erhvervsliv har haft, kan det ikke undgås, at der er opbygget virksomheder og aktiviteter, der er for svagt funderet, og som ikke på længere sigt vil

kunne opretholdes, når konkurrencevilkårene skærpes; det ville være farligt at hindre den naturlige saneringsproces, som er nødvendig for at sikre, at vore ressourcer til stadighed koncentrerer om de aktiviteter, der kan bygges videre på fremover. Regeringens initiativer tager derfor alene sigte på at medvirke til, at iøvrigt veldrevne og konkurrencedygtige virksomheder ikke i den aktuelle ekstraordinære situation bukkes under på grund af kapitalmangel, men at ønskelige initiativer til omstilling af virksomhederne kan fortsætte.

Nærværende forslag må ses i sammenhæng med

andre erhvervsfremmende foranstaltninger, såsom forslagene om på finansloven at forhøje bevillingerne til egnsudviklingsformål og om ved en lovændring at styrke den gældende låneordning for håndværk og mindre industri.

Ved disse foranstaltninger tilføres der ny kapital til anlægsformål. Det, som ved nærværende lovforslag — og det samme gælder forslaget til lov om oprettelse af en fond til midlertidig finansieringsbistand til konjunkturramte erhvervsvirksomheder — er nyt og usædvanligt i den erhvervsfremmende lovgivning her i landet, er den omstændighed, at disse love tilsigter at stille også driftsfinansiering til rådighed for erhvervslivet. Dette er ekstraordinære foranstaltninger af midlertidig karakter, som er affødt af en ekstraordinær situation. Erhvervslivet er stillet over for store vanskeligheder, der kan medføre, at også veldrevne og levedygtige virksomheder bukker under, bl. a. som følge af mangel på likvid kapital også — og måske ikke mindst — til driftsformål.

Den omstilling til nye produktioner eller nye markeder, som nærværende lov tager sigte på, og hvorved netop den vellede virksomhed søger at tilpasse sig til ændrede vilkår og nye muligheder, vil ofte i en periode stille krav ikke blot til anlægskapital til nyt produktionsudstyr m. v., men også til driftskapitalen (udvikling af nye produkter og indarbejdning af disse på markedet, bearbejdning af nye markeder, omskoling af medarbejdere o.s.v.). Disse krav vil mange — både større og mindre — virksomheder ikke kunne honorere uden yderligere tilførsel af kapital udefra.

Det er pengeinstitutternes normale opgave at sørge for virksomhedernes forsyning med driftskapital, og der er ingen tvivl om, at pengeinstitutterne inden for mulighedernes grænse fortsat er indstillet på at løfte denne opgave; det er på ingen måde lovforslagets hensigt at befri pengeinstitutterne for nogen del af denne opgave. Under den stærkt accelererede omstillingsproces, som erhvervslivet netop nu er tvunget ud i — ofte på tværs af tidligere lagte planer — kan det imidlertid ikke undgås, at pengeinstitutterne udsættes for langt større tabsrisici, end de har været vant til.

En ekstraordinær indsats er derfor anset for nødvendig af hensyn til den vanskelige overgangstid, som man endnu må se frem til, inden et afgørende konjunkturomsving kan ventes. Hvad der kan gøres af det offentlige for at medvirke til, at erhvervslivet kommer styrket ud af omstillingsprocessen i stedet for at være varigt svækket, bør ikke forsømmes. Hensigten med regeringens aktuelle bestræbelser, som nærværende forslag er et led i, er derfor — uden at standse den naturlige fornyelses- og udskiftnings-

proces i erhvervslivet — at søge i størst muligt omfang at undgå det ressourcspild og de menneskelige ulykker, det vil medføre, hvis en lang række af vore iøvrigt levedygtige og veldrevne virksomheder må give op i løbet af den periode, der endnu vil hengå, før konjunkturerne påny bærer fremad.

Hensigten med nærværende lovforslag er i flere henseender parallel med den, der ligger bag det førnævnte lovforslag om en midlertidig bistandsfond. Denne fond tænkes dog at koncentrere sig om at finansiere de større eller teknologisk særligt avancerede virksomheder, som hver for sig er af væsentlig betydning for erhverv og beskæftigelse. Dens område er derfor bl. a. tænkt afgrænset derved, at den ikke skal beskæftige sig med de enkeltvis mere begrænsede finansieringsprojekter, som falder ind under nærværende lovs område. Denne tager sigte på de mange mindre håndværks- og industrivirksomheder, hvis kapitalproblemer er af mere overskueligt omfang, men som iøvrigt i mange tilfælde står over for lignende omstillings- og tilpasningsproblemer, og som tilsammen ligeledes er af væsentlig betydning for beskæftigelsen og for dansk erhvervslivs fremtidige udvikling.

For denne sektor vil pengeinstitutterne lettere kunne overskue de risici, som også her vil være til stede, og man har derfor anset det for hensigtsmæssigt at skabe en — ligeledes midlertidig — garantiordning, som er så enkel og let administrerbar som muligt, og som bygger på en risikodeling mellem staten og pengeinstitutterne, der kan sikre, at det ekstra behov for driftskapital, som vil være til stede, hvis en omstilling skal gennemføres, kan dækkes i rimeligt omfang.

Handelsministeren har ved forhandling med pengeinstitutternes organisationer opnået disses principielle tilslutning til at indgå i en rammeaftale med Handelsministeriet om garantiordningens gennemførelse.

Det er ikke muligt med sikkerhed at afgøre, hvilket behov der vil være for statslig garantistillelse for driftslån til håndværk og mindre industri i den periode, hvor ordningen er tænkt at skulle fungere. Ved nærværende lovforslag er det foreslået at garantere for driftslån til et samlet beløb af op til 200 mill. kr.

Da loven alene tilsigter at muliggøre den del af pengeinstitutternes udlån til driftsformål, som disse under de herskende ekstraordinære forhold ellers ikke måtte se sig i stand til at yde til virksomheder, der er under omstilling, og som långiverne iøvrigt vurderer som levedygtige, er en låneramme på 200 mill. kr., hvoraf staten garanterer for 50 pct., anset for rimelig og tilstrækkelig. Skulle efterspørgslen blive større end forudset, kan sagen eventuelt fore-

lægges for Folketinget påny med henblik på ved en lovændring at få rammen udvidet. Skulle interessen for statsgarantier vise sig mindre end ventet, således at rammebeløbet ikke er fuldt udnyttet på det tidspunkt, hvor behovet for denne ordning på grund af en bedring i konjunkturudviklingen må anses for bortfaldet, vil den resterende garantiramme kunne inddrages ved en ophævelse af loven.

Som følge af usikkerheden med hensyn til den takt, hvori der kan ventes trukket på den garanterede låneramme, vil det ligeledes være vanskeligt at skønne over, hvilken andel af rammen der kan ventes udnyttet i de enkelte finansår. Under hensyn til den aktuelle konjunktursituation vil det være ønskeligt, at der på finansloven forudses et træk på ordningen på 150 mill. kr. i 1975-76 og på 50 mill. kr. i 1976-77, men således, at udnyttede beløb vil kunne udnyttes i senere finansår.

Da pengeinstitutterne selv vil hæfte for halvdelen af eventuelle tab, er det ikke anset for nødvendigt eller hensigtsmæssigt at supplere den sagsbehandling, som således allerede finder sted i pengeinstitutterne med en yderligere realitetsbehandling af den enkelte sag, som desuden vil være af begrænset størrelsesorden (maksimalt 250.000 kr. pr. lån). Garantierne tænkes derfor efter indstilling af vedkommende bank eller sparekasse ydet af Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning efter bemyndigelse af handelsministeren og efter en enkel procedure, som aftales med pengeinstitutterne. Lovforslagets personalemæssige konsekvenser for den statslige administration ventes derfor at blive ringe.

Lovforslaget har ikke administrative eller finansielle konsekvenser for kommunerne.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Af *stk. 1* fremgår, at der er tale om et éngangsbeløb. De 200 mill. kr. er summen af de lån, pengeinstitutterne kan yde med statsgaranti efter lovens bestemmelser. Garantien er ikke revolverende. Hvert garanteret lån afskrives på lånerammen, og den omstændighed, at lånet eventuelt indfries eller nedbringes, mens ordningen endnu er i kraft, medfører således ikke, at rammen dermed påny forøges med det tilbagebetalte beløb. Ordningen får herigennem en midlertidig karakter, jfr. iøvrigt herom de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Garantiordningen tager sigte på optagelsen af lån til driftsformål med henblik på at omstille en håndværks- eller mindre industrivirksomhed til ny produktion eller til nye markeder. F. eks. kan en byggevirksomhed således ikke få finansieret sit indestå-

ende i allerede afleveret nybyggeri eller i ejendomme, som ikke er afhændet, med statsgaranterede lån efter nærværende lovforslag. Der må være tale om en omfattende omstillingsproces. Driftsfinansiering af virksomheder, der fortsætter som hidtil, kan ikke garanteres. Tanken er at medvirke til, at veldrevne virksomheder, der gennemfører væsentlige og kapitalkrævende omlægninger for at tilpasse driften til de ændrede vilkår, og som efter en sådan omstilling må anses for levedygtige, ikke på grund af manglende driftskapital skal se sig nødsaget til at give op, inden omstillingsprocessen kan nå at føre til en bedring i driftsresultatet og dermed til en øget kreditværdighed.

Det er ikke tanken, at garanterede lån skal træde i stedet for eller blot delvis aflaste pengeinstitutternes normale långivning til driftsformål. Af den rammeaftale, der træffes efter § 3, må det derfor bl. a. fremgå, at statsgarantier kun kan komme på tale i den udstrækning, der ydes lån ud over de allerede bestående engagementer mellem pengeinstitut og virksomhed, og ikke til afløsning af sådanne engagementer.

I *stk. 2* og *stk. 3* afgrænses den kreds af virksomheder, der vil kunne benytte sig af garantiordningen, dels ved at håndværks- og mindre industrivirksomheder defineres som virksomheder med indtil 75 medarbejdere og dels ved, at der fastsættes en overgrænse for de statsgaranterede låns størrelse på 250.000 kr. Det er et vilkår, at långiver er et pengeinstitut, og at reglerne i den rammeaftale, der indgås med bankernes og sparekassernes organisationer, overholdes.

Herudover begrænses ordningen til at gælde de nævnte mindre virksomheder, for så vidt de beskæftiger sig med håndværksmæssig eller industriel fremstillingsvirksomhed, eller hvis de ønskes omstillet til en sådan fremstillingsvirksomhed. Det understreges, at anvendelsen af begrebet fremstillingsvirksomhed ikke tilsigter at udelukke byggevirk-somhed. Derimod vil virksomheder, som i hovedsagen beskæftiger sig med handel og service, falde uden for garantiordningen.

Til § 2.

Garantierne har karakter af tabskautioner, således at staten dækker halvdelen af det tab, långiveren måtte lide, efter at anden sikkerhed er fuldt udnyttet. Der er lagt vægt på pengeinstitutternes medhæften for eventuelle tab; dette vil sikre en forretningsmæssig vurdering af den enkelte lånesag og samtidig overflødig gøre, at der skal opbygges en særlig statslig administration med henblik på denne midlertidige ordning.

Til § 3.

I den forudsete rammeaftale mellem handelsministeren og pengeinstitutternes organisationer vil der blive fastsat nærmere bestemmelser om afgrænsningen af den kreds af låntagere, der kan opnå garanti; det vil være en forudsætning for statsgaranti for et lån, at der efter pengeinstitutternes skøn er tale om en velledet virksomhed, og at der er grundlag for at antage, at virksomheden efter den påtænkte omstilling vil være levedygtig, samt at lånet effektivt vil medvirke hertil. Det vil kunne aftales, at det pågældende pengeinstitut kan henvise virksomheden til at søge bistand hos teknologiske institutter eller konsulentvirksomheder, og at betaling herfor kan indgå i låneformålet. Det kan herved sikres, at hensigten bag den ydede bistand følges op. Lånenes løbetid afgøres af pengeinstitutterne selv; men den

periode, hvori staten kautionerer for halvdelen af eventuelle tab på lånene, vil være begrænset til en 5-årig periode fra datoen for lånets optagelse.

Herudover vil rammeaftalen indeholde nærmere regler og praktiske anvisninger vedrørende samarbejdet mellem det længivende pengeinstitut og Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning.

Til § 5.

Af hensyn til den tid, der kan medgå til at få den forannævnte rammeaftale udformet og få tilrettelagt de praktiske arrangementer, som vil være nødvendige for at sætte garantiordningen i kraft, men som ikke har kunnet færdiggøres inden lovforslagets fremsættelse, foreslås det, at tidspunktet for lovens ikrafttræden bestemmes af handelsministeren.